

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 20.08.1965, sp. zn. 5 Cz 70/65, ECLI:CZ:NS:1965:5.CZ.70.1965.1

Číslo: 63/1965

Právní věta: Při rozhodování o tom, zda a za jakých podmínek lze uložit rodičům povinnost trpět, aby se jejich dítě stýkalo s jinou osobou, která nežije s nimi ve společné domácnosti, jíž dítě není svěřeno do výchovy a která nemá na styk s dítětem právní nárok, nutno vycházet z toho, že tu jde o omezení rodičovských práv rodičů, které může soud vyslovit jen z důvodů, uvedených v § 44 odst. 1 a 2 zák. o rod.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 20.08.1965

Spisová značka: 5 Cz 70/65

Číslo rozhodnutí: 63

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Rodičovská práva

Předpisy: 94/1963 Sb. § 44 99/1963 Sb. § 6

§ 120

§ 125

§ 219

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 63/1965 sb. rozh.

Při rozhodování o tom, zda a za jakých podmínek lze uložit rodičům povinnost trpět, aby se jejich dítě stýkalo s jinou osobou, která nežije s nimi ve společné domácnosti, jíž dítě není svěřeno do výchovy a která nemá na styk s dítětem právní nárok, nutno vycházet z toho, že tu jde o omezení rodičovských práv rodičů, které může soud vyslovit jen z důvodů, uvedených v § 44 odst. 1 a 2 zák. o rod.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 1965, [5 Cz 70/65](#).)

Okresnímu soudu v Ostravě došel v roce 1963 podnět OPM – odboru školství a kultury ObNV v O. na úpravu styku nezletilého Z. T. s jeho babičkou T. P. s odůvodněním, že otec nezletilého se po smrti matky nezletilého V. T. odstěhoval z domku babičky dítěte T. P. a vzal s nezletilého sebou, přičemž znemožňuje babičce dítěte s nezletilým styk. T. P. pak v řízení uvedla, že pomáhala matce nezletilého při jeho výchově, zejména v době, kdy tato byla těžce nemocná, a po její smrti od září 1962 pečovala

o nezletilého sama; mezi ní a nezletilým se vytvořil úzký citový vztah, takže těžce nese postoj otce, který jí nechce pravidelný styk s nezletilým umožnit, a domnívá se, že i nezletilý tím trpí.

Otec nezletilého dítěte, nesouhlasil s úpravou styků babičky s nezletilým, protože chtěl, aby dítě odvyklo dosavadnímu prostředí a zvyklo si na nové, zejména proto, že zamýšlel uzavřít nový sňatek.

Okresní soud v Ostravě poprvé provedl úpravu styků babičky s chlapcem rozhodnutím ze dne 25. března 1963. Dále pak rozhodoval ve věci péče o nezletilého ještě dvakrát při změně poměrů, naposledy dne 13. září 1964, kdy nevyhověl žádosti otce a jeho manželky o zrušení úpravy styku nezletilého s babičkou dítěte; změnil pouze své předchozí rozhodnutí tak, že T. P. je oprávněná stýkat se s nezletilým Z. T. prvou neděli v měsíci od osmi do osmnácti hodin, v zimních měsících, od listopadu do března, do 17 hod. Návrh babičky dítěte na širší úpravu styku byl zamítnut.

Okresní soud v Ostravě viděl změnu poměrů v tom, že otec nezletilého uzavřel dne 18. května 1963 nový sňatek s A. T. a že jeho manželka osvojila nezletilého nezrušitelným osvojením, dospěl však k závěru, že tyto skutečnosti jsou důvodem jen k zúžení rozsahu styků, nikoliv ke zrušení úpravy styků.

Krajský soud v Ostravě nevyhověl odvolání rodičů nezletilého a rozsudek soudu I. stupně potvrdil. Krajský soud dovodil, že ke změně poměrů došlo, že však není důvodů pro zrušení styku, když není žádoucí, aby nezletilý zrušil veškeré spojení s matkou své zemřelé matky, k níž ho dříve poutal blízký vztah a nedá se předpokládat, že by citová náklonnost dítěte k babičce zanikla.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem, že rozhodnutí obou soudů byl porušen zákon a tato rozhodnutí zrušil.

Z odůvodnění:

Základní otázkou v uvedené věci je, zda a za jakých podmínek lze uložit rodičům povinnost trpět, aby se jejich dítě stýkalo s jinou osobou, která nežije s nimi ve společné domácnosti, jíž dítě není svěřeno do výchovy a která nemá na styk s dítětem právní nárok. Styk babičky s nezletilým, který soudy prvního a druhého stupně upravily, je omezení rodičovských práv rodičů, kteří za řádnou výchovu nezletilého ve smyslu § 33 odst. 1 zák. o rod. společnosti odpovídají. Manželce otce, která osvojila nezletilého nezrušitelným osvojením, přísluší při výchově nezletilého práva a povinnosti rodiče (§ 63 odst. 1 zák. o rod.) a proto její právní postavení je v tomto ohledu shodné s právním postavením otce.

Omezení rodičovských práv může soud vyslovit jen z důvodů uvedených v ustanovení § 44 odst. 1 a 2 zák. o rod. Podle prvního odstavce tohoto ustanovení může soud omezit rodičovská práva, nevykonávají-li rodiče svá rodičovská práva nebo povinnosti náležitě pro závažnou objektivní překážku. Podle druhého odstavce tohoto zákonného ustanovení je soud povinen k tomuto opatření přikročit, neplní-li rodiče z důvodů subjektivní povahy svá rodičovská práva nebo povinnosti řádně. Společnou podmínkou pro vyslovení omezení rodičovských práv je, že tento zásah vyžaduje zájem společnosti na řádně výchově dětí.

Do výchovy rodičů, kterým připadá ve výchově dětí rozhodující úloha (§ 32 odst. 1 zák. o rod.) a kteří odpovídají společnosti za všestranný vývoj svých dětí (§ 33 odst. 1 zák. o rod.) může proto soud zasahovat jen v míře nezbytně nutné za podmínek v zákoně stanovených, kde výchova dítěte u rodičů neprobíhá úspěšně nebo kde výkon rodičovských práv či povinností není v souladu se zájmem společnosti.

Z tohoto hlediska okresní ani krajský soud věc neposuzovaly. V řízení nebylo zjištěno, že výchova nezletilého u rodičů trpěla nějakými závadami. Nebyly zjištěny okolnosti, jež by odůvodňovaly závěr, že nedostatek styku nezletilého s matkou zemřelé matky, by mohl nepříznivě ovlivnit jeho citový vývoj. Povšechná úvaha o významu vztahu dítěte k prarodičům k takovému závěru nestačí. Při této

úvaze se soudy nevyrovnaly se skutečností, že nezletilý má otce a osvojitelku, kteří mají k dítěti dobrý vztah, a o jeho citový, rozumový a mravní vývoj pečují. Nepřihlédly k ustanovení § 72 zák. o rod., podle něhož osvojením zanikla vzájemná práva a povinnosti mezi nezletilým a původní rodinou jeho matky. Nebraly ani v úvahu časový odstup od doby, kdy se otec s nezletilým od T. P., na kterou byl chlapec do té doby zvyklý, odstěhoval. Soudy se nevypořádaly ani s tvrzením rodičů nezletilého, že neshody vznikající při styku s T. P. v poslední době, nepříznivě ovlivňují jeho duševní klid.

Neposkytují tedy výsledky dokazování, ze kterého soudy vycházely, podklad pro závěr, že nedostatek styku nezletilého s T. P. by mohl vyvolat ve vývoji nezletilého nepříznivé důsledky a že je dán zájem společnosti na vyslovení opatření, omezující práva rodičů.

Protože tedy oba soudy si neopatřily a neprovedly důkazy, významné pro rozhodnutí a z neúplného zjištění vyvodily předčasné závěry, porušily tím zákon v ustanovení § § 6, 120, 125 a 219 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 44 odst. 2 zák. o rod.